

CoolSociety

*Lesprogramma voor het
vmbo*

Amsterdam, 21 oktober 2020

*Cool
Society*

DEPUBLIEKEZAAK

Inhoud

1 Inleiding 3

1.1 Jong geleerd is oud gedaan 3

1.2 CoolSociety voor het vmbo 3

2 Het programma 6

2.1 Doel 6

2.2 Kernbegrippen 6

2.3 De onderdelen 7

2.4 Toegevoegde waarde CoolSociety 8

3 Organisatie & financiën 10

3.1 Ambitie: zelfstandig in drie jaar 10

3.2 Uitgangspunten 10

3.3 Organisatie van de uitvoering 11

3.4 Partner worden in CoolSociety? 12

3.5 Financiering 13

Bijlage I De maatschappelijke stage nader bekeken 14

Bijlage II Omschrijving programma 16

Deel I: Voorbereiding 16

Deel II: Uitvoering 16

Deel III: Borging 17

Bijlage III Partners betrokken bij ontwikkeling 18

1 Inleiding

1.1 Jong geleerd is oud gedaan

Een goede samenleving kenmerkt zich door onderling respect en initiatiefrijke burgers met verantwoordelijkheidsgevoel. Hierbij gaat het om de inzet van mensen, om actief burgerschap. Onder het motto 'jong geleerd is oud gedaan' is De Publieke Zaak van mening dat het belangrijk is jongeren al vroeg, op een positieve manier, kennis te laten maken met het leveren van een bijdrage aan de samenleving, met burgerschap. De maatschappelijke stage, vanaf komend schooljaar verplicht in het voortgezet onderwijs, is hiervoor een eerste mogelijkheid. Om de maatschappelijke stage écht betekenisvol te laten zijn, start De Publieke Zaak het programma CoolSociety.

Maatschappelijke stage

Stage gericht op het verwerven van vaardigheden ten behoeve van het functioneren in de maatschappij, bestaande uit onbezoldigde vrijwilligersactiviteiten, niet zijnde de stage bedoeld in artikel 22, derde lid, onderdeel d.

Bron: Wet op het voortgezet onderwijs, artikel 1, na begripsbepaling kerndoelen

NB: Voor meer informatie over de maatschappelijke stage zie bijlage I.

Een unieke leerervaring

CoolSociety is een programma gericht op het bevorderen en stimuleren van maatschappelijke bewustwording bij vmbo'ers. Het programma gebruikt de maatschappelijke stage daarvoor als bouwsteen. Maar het gaat verder. CoolSociety plaatst het belang van de maatschappelijke stage voor leerlingen in een breder perspectief. Het maakt vmbo'ers bekend met het nut en de noodzaak van maatschappelijke participatie. Zo maken wij van de maatschappelijke stage meer dan het verkrijgen van een vinkje op je diploma. Of anders gezegd het voldoen aan één van de vele verplichtingen in het onderwijs. CoolSociety draagt bij aan een ervaring die uniek en in sommige gevallen life-changing is.

1.2 CoolSociety voor het vmbo

Vmbo'ers: een kwetsbare groep

Ruim 50% van de Nederlandse kinderen volgt een opleiding in het vmbo. Vmbo'ers vormen de grootste groep leerlingen in het voortgezet onderwijs en zijn belangrijk voor Nederland: zij zijn de vakmensen van de toekomst. Het is echter ook een kwetsbare groep. Veel leerlingen in het vmbo hebben te maken met sociale problemen; persoonlijk of in hun directe omgeving. Deze kwetsbaarheid uit zich onder andere in schooluitval. In het voortgezet onderwijs is de uitval in het vmbo relatief gezien het grootst. In het mbo zijn de uitvalcijfers, hoewel dalende, nog steeds te hoog¹. School verlaten zonder startkwalificatie betekent zonder meer een

¹ Brief Voortijdig Schoolverlaten 2010, voorlopige cijfers 2008 - 2009

belemmering voor de ontwikkeling van individuele talenten van jongeren. En dat heeft onherroepelijk gevolgen voor de kansen van deze jongeren in onze samenleving (op de arbeidsmarkt).

Dat vmbo'ers kwetsbaar zijn, blijkt ook bij het zoeken en vinden van een maatschappelijke stage. In de eerste plaats omdat ze, vergeleken met hun leeftijdsgenoten op havo en vwo, van nature minder maatschappelijk actief zijn. Ze nemen minder vaak deel aan maatschappelijke protesten en demonstraties, zijn ook minder lid van vrijetijdsverenigingen en doen minder vrijwilligerswerk². Dat laatste betekent bijvoorbeeld dat vmbo leerlingen niet beschikken over een natuurlijk netwerk om uit te putten bij het zoeken naar hun maatschappelijke stage. Vmbo leerlingen zijn daarnaast tijdens hun maatschappelijke stage jonger dan havo- en vwo leerlingen, waardoor ze over het algemeen minder verantwoordelijkheid aan kunnen. Hun organisatievermogen om zelf een stage te vinden is minder groot en ze zijn minder gewild bij stageaanbieders. Dit heeft tot gevolg dat een groot deel van de vmbo leerlingen nu niet het optimale resultaat haalt uit hun maatschappelijke stage.

Maatschappelijk probleem

De Publieke Zaak heeft niet de pretentie de uitvalproblematiek in het vmbo op te kunnen lossen. Wij hebben ook niet de illusie sociale problematiek die daaraan ten grondslag ligt in een keer aan te kunnen pakken. We geloven wel dat het bieden van een bijzondere maatschappelijke ervaring van toegevoegde waarde is voor vmbo leerlingen. Het doen van een stage die aansluit bij de individuele passies en talenten van leerlingen, leidt tot een ervaring die het gevoel oproept dat zij het verschil kunnen maken. En juist de ervaring van 'ertoe doen', 'het verschil kunnen maken', is cruciaal voor deze groep leerlingen. Door rondom de maatschappelijke stage een waardevol en bijzonder programma te organiseren boren we dat besef bij vmbo'ers aan. Zo creëren we een ervaring die hun maatschappelijke bewustwording stimuleert en een positieve bijdrage levert aan hun (talent)ontwikkeling en positie in de samenleving. En streven we naar een duurzame betrokkenheid bij de samenleving. Onze ervaringen met het burgerschapsprogramma voor mbo jongeren³ onderstrepen dit.

² Bron: CBS & Jeugdmonitor. Actievoeren en demonstreren (2007): VWO 23%, HAVO 19% en VMBO 15%. Lid van vrijetijdsvereniging (2007): VWO: 79%, HAVO: 82%, VMBO: 63%. Vrijwilligerswerk (2008): HBO/ Universiteit: 54%, HAVO/ MBO/ VWO: 45%, MAVO: 43%, VBO: 36%

³ De Slinger Jongeren is het burgerschapsprogramma voor mbo jongeren. Opgezet door De Publieke Zaak.

De kans

Wij zijn ervan overtuigd dat de maatschappelijke stage een bijzonder en waardevol instrument is om de ontwikkeling van talenten en daarmee de zelfredzaamheid van vmbo jongeren te versterken. Daarbij gesterkt door de observatie dat scholen te veel bezig moeten zijn met de feitelijke uitvoering van stages en onvoldoende aandacht kunnen besteden aan het hoger doel van de maatschappelijke stage (burgerschap) initieert De Publieke Zaak het programma CoolSociety. Het programma zorgt voor een unieke, duurzame ervaring die maatschappelijke stages relevanter maakt en scholen ondersteunt bij het vormgeven van een optimale stage invulling.

CoolSociety in vogelvlucht	
Doel	stimuleren maatschappelijke bewustwording
Resultaat	versterken sociale vaardigheden, duurzame vrijwillige inzet
Doelgroep	vmbo leerlingen in hun tweede of derde leerjaar
Opbouw programma	voorbereiding, uitvoering, borging
Focus	burgerschap als leidraad, maatschappelijke stages als middel, betrokken en initiatiefrijke jongeren als doel
Kernelementen	rolmodellen voor inspiratie, coaches voor continue begeleiding, bijzondere werkvormen, digitale leeromgeving
Financiering	combinatie van fondsen, bedrijven en bijdragen van scholen
Organisatie	organisatie en coördinatie door De Publieke Zaak, uitvoering van het programma door erkende partijen

2 Het programma

2.1 Doel

CoolSociety heeft tot doel het bevorderen en stimuleren van de maatschappelijke bewustwording van jongeren in het vmbo.

Het programma is zo opgezet dat het een blijvend effect heeft op de ontwikkeling en maatschappelijke participatie van deelnemers. Het programma:

- draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen (gedrag, mentaliteit en sociale competenties)
- laat leerlingen kennismaken met voor hun onbekende kanten van de samenleving
- draagt bij aan een duurzame vrijwillige inzet van jongeren.

Doelgroep

CoolSociety is een programma voor alle vmbo leerlingen van Nederland. Het programma richt zich op leerlingen in het derde leerjaar, ongeacht leerweg of sector.

2.2 Kernbegrippen

Inspiratie

CoolSociety gaat over het inspireren van jongeren. Niet door middel van teksten in boeken of door het uit het hoofd leren van definitieën. Maar door het inzetten van aansprekende rolmodellen die op basis van eigen ervaringen jongeren inspireren. Rolmodellen zijn mensen waarmee jongeren zich kunnen identificeren, die dicht bij ze staan en van wie ze iets kunnen leren. Inspiratie halen jongeren ook uit de begeleiding die ze krijgen van de coaches (zie verder onder begeleiding).

Begeleiding

Leerlingen worden gedurende het hele programma intensief en persoonlijk begeleid. Door hun docent op school voor wat betreft de formele zaken, door de begeleider op de stageplaats bij het uitvoeren van de stage en door een coach uit het bedrijfsleven of een student uit het mbo/ hbo. De coaches begeleiden de jongeren aangaande het 'hogere doel' van de maatschappelijke stage: de stage als invulling van burgerschap, de betekenis hiervan voor jongeren en hoe dit bijdraagt aan hun maatschappelijke bewustwording. Coaches begeleiden een groepje van ongeveer 10 leerlingen. Die begeleiding is afwisselend individueel en gezamenlijk. Met de gezamenlijke bijeenkomsten wordt ook het uitwisselen van (leer)ervaringen tussen leerlingen gestimuleerd.

Leren in de context

CoolSociety zet in op leren en ervaren in de context van de maatschappelijke stage. Op die manier maken we van de stage een middel en geen doel op zich. Een middel om invulling te geven aan burgerschap in combinatie met individuele talentontwikkeling. Rondom de uitvoering van die stage is op verschillende manieren ruimte voor (persoonlijke) reflectie. Op die manier wordt elke stage persoonlijk gemaakt en komt de nadruk te liggen op de persoonlijke ervaring als

basis voor succes. Ook bij de werkvormen die worden gebruikt in de voorbereiding en bij de borging ligt steeds de nadruk op de persoonlijke leerervaring van leerlingen.

Modern

De methode en het bijbehorende lesmateriaal sluiten aan bij de belevingswereld van jongeren. Sterker nog, de methode wordt ontwikkeld in co-creatie met de doelgroep. Zij geven bijvoorbeeld inhoud aan het profiel van de coach, het rolmodel, de manier waarop ze na willen denken over hun passie en talenten en de wijze waarop verslaglegging moet plaatsvinden. Het programma wordt verder ondersteund door een digitale leeromgeving. Daarin zijn onder andere de verhalen van de rolmodellen te vinden, is een chatroom beschikbaar voor het delen van ervaringen en voor het voeren van gesprekken met de coach. Ook is er ruimte voor het uploaden van verslagen en kunnen leerlingen hun interesses aan de hand van een spel of een test testen.

Duurzaam

CoolSociety streeft ernaar de maatschappelijke stage een ervaring te laten zijn met een duurzaam effect: versterking van de zelfredzaamheid en een betrokkenheid van de leerling in en met de samenleving, ook in de toekomst. Aan die duurzame inzet wordt in het laatste deel van het programma daarom ook expliciet aandacht besteed. Het programma en de betrokkenheid van leerlingen wordt verder duurzaam gemaakt door leerlingen die het programma hebben doorlopen aan CoolSociety te binden als rolmodel voor nieuwe lichten deelnemers.

2.3 De onderdelen

Om het doel te realiseren is CoolSociety vormgegeven als een programma waarin voorbereiding, uitvoering en borging in samenhang georganiseerd zijn. Het is een programma over burgerschap waarmee scholen invulling kunnen geven aan de maatschappelijke stage. Onderstaand plaatje geeft de vormgeving van het programma op hoofdlijnen weer. In bijlage II wordt het programma nader toegelicht.

2.4 Toegevoegde waarde CoolSociety

Met CoolSociety wil De Publieke Zaak iets toevoegen en het bestaande beter maken. Met CoolSociety spelen we in op de conclusie dat scholen (vaak onbedoeld of door tijdgebrek) te weinig aandacht besteden aan begeleiding en evaluatie bij de maatschappelijke stage. Dat doen we vanuit de overtuiging dat het plaatsen van de maatschappelijke stage in de bredere context van burgerschap die stage veel relevanter maakt. Het programma biedt kortom de context die door scholen op dit moment onvoldoende geboden wordt en die juist voor vmbo leerlingen cruciaal is. Het programma heeft toegevoegde waarde voor alle bij het programma betrokken partijen.

Voor leerlingen

De maatschappelijke stage is bedoeld om leerlingen kennis te laten maken met andere kanten van de samenleving. Of, anders gezegd, met het meedoen aan de samenleving. Die samenleving wordt door CoolSociety tastbaar gemaakt via rolmodellen en coaches uit het bedrijfsleven, mbo en hbo studenten. Zij vertellen over hun bijdrage aan de samenleving; hun ervaring daarmee, de betekenis ervan etc. Rolmodellen vertellen en coaches begeleiden om te inspireren. Voor leerlingen wordt de maatschappelijke stage op deze manier een ervaring in plaats van een activiteit op zich. Dat draagt ertoe bij dat leerlingen de waarde van een

maatschappelijke stage gaan inzien en de ervaring van die stage ook echt een bijdrage levert aan de versterking van hun (maatschappelijke) positie.

Voor scholen

De toegevoegde waarde voor scholen kent een inhoudelijk en een organisatorisch element. Inhoudelijk plaatst CoolSociety de maatschappelijke stage in een breder perspectief en zorgt ervoor dat deze geen uitvoerende activiteit op zich is. Op die manier integreert het programma de maatschappelijke stage in het algemene curriculum van de school en draagt het bij aan de invulling van burgerschap (artikel 17 WVO). CoolSociety neemt scholen een groot deel van de organisatie rondom de maatschappelijke stage uit handen. Werk dat bovenop het bestaande takenpakket moet worden georganiseerd. Alle workshops ter voorbereiding, de coaching tijdens de uitvoering en de afsluitende bijeenkomsten gericht op evaluatie en reflectie worden georganiseerd door en vanuit het programma.

Voor stagebieders

CoolSociety bereidt leerlingen intensief en gericht voor op hun maatschappelijke stage. Een algemene voorbereiding gericht op het belang en de betekenis van burgerschap. En een specifieke voorbereiding op hun eigen stage. Leerlingen die vanuit het programma CoolSociety stage komen lopen zijn kortom goed voorbereid. Op die manier haalt ook de stagebieder het optimale uit de inzet van een maatschappelijk stagiair.

Voor bedrijven

Goed opgeleide jongeren zijn van groot belang voor het bedrijfsleven. Zij zijn per slot van rekening het arbeidspotentieel van de toekomst. CoolSociety helpt vmbo leerlingen te ontdekken wat ze kunnen en wat ze willen. Dat is de basis voor een relevante maatschappelijke stage ervaring. Natuurlijk heeft dat wat ze leren rondom de maatschappelijke stage ook effect op keuzes die jongeren maken voor hun vervolgopleiding en beroep. En daar zit de toegevoegde waarde voor het bedrijfsleven. Jongeren die weten waar hun kracht zit, beschikken over goede sociale vaardigheden en hebben ervaren wat het betekent om ertoe te doen, zijn zelfbewust en gemotiveerd. Cruciale eigenschappen voor loyale en betrokken medewerkers.

Voor de samenleving

Met de invoering van maatschappelijke stages komt een enorm potentieel aan vrijwillige inzet ten goede van de samenleving. Maar alleen wanneer de maatschappelijke stage als vorm van burgerschap beklijft bij leerlingen zal het ook op de lange termijn effect hebben. Een positieve stage-ervaring, waarbij talenten zijn ontdekt en benut, een uitbreiding van het netwerk en de ervaring wat het betekent om het verschil te kunnen maken en daarin ook gewaardeerd worden door een professional zijn hiervoor voorwaardelijk. CoolSociety biedt de context voor zo een ervaring. En dat betekent dat een jonge generatie op eigentijdse wijze wordt klaargestoomd om hun bijdrage te leveren aan de een betrokken en hechte samenleving. Nu en in de toekomst.

3 Organisatie & financiën

3.1 Ambitie: zelfstandig in drie jaar

De Publieke Zaak is een incubator van maatschappelijke projecten. Dat betekent dat wij projecten initiëren, opzetten en tot een succes maken om ze daarna te verzelfstandigen. CoolSociety is daar een voorbeeld van. De komende periode (drie jaar) gebruiken wij om het programma vanuit De Publieke Zaak op te zetten, duurzaam te maken en in gereedheid te brengen voor verzelfstandiging. De precieze organisatie vorm van die verzelfstandiging zal op basis van de ervaringen in de eerste jaren bepaald worden.

Voor de opstart en ontwikkeling van CoolSociety start in januari 2012 een pilot. De pilot loopt door tot het einde van schooljaar 2012 – 2013.

3.2 Uitgangspunten

Voor en door de doelgroep

Dit document beschrijft het concept achter CoolSociety en de belangrijkste uitgangspunten. De inhoudelijke kracht van het programma moet komen uit de doelgroep en van betrokkenen in en om het onderwijs. In gesprek met vmbo leerlingen, docenten in het vmbo en experts op het gebied van leerplanontwikkeling vullen we het concept verder in. Daar gebruiken we de pilot voor. De pilot heeft een looptijd van anderhalf schooljaar (januari – juli 2012 en schooljaar 2012 - 2013).

Opschaling en herhaling

CoolSociety is een programma voor alle vmboleerlingen in Nederland. De opzet en organisatie van het programma wordt daarom zo vormgegeven dat elk jaar opschaling naar een grotere groep leerlingen, verdeeld over steeds meer scholen op verschillende plekken in Nederland, plaatsvindt. Na die drie jaar gaat CoolSociety in enige vorm zelfstandig verder. Uiteraard houdt daarmee de ambitie om meer leerlingen te bereiken niet op.

Train de trainer

In de pilotjaren zal voor het verzorgen van de workshops gebruik worden gemaakt van trainers van buiten. Deze trainers zullen de leraren met wie zij te maken hebben tevens trainen zodat zij in een volgend jaar zelfstandig in staat zijn de workshop te verzorgen. In een latere fase worden leraren met CoolSociety ervaring, op basis van het train de trainer principe, ingezet om nieuwe leraren te trainen.

Effecten CoolSociety in beeld

Onze ervaringen met het burgerschapsprogramma voor ROC jongeren (De Slinger Jongeren) bewijzen dat de vrijwillige inzet van deze jongeren bijdraagt aan hun persoonlijke ontwikkeling en in een heel aantal gevallen ook tot een duurzame vrijwillige inzet leidt⁴. Gedurende de pilot en in het eerste zelfstandige

⁴ B. Rigman, Evaluatie De Slinger Jongeren, Universiteit Utrecht, 2010

uitvoeringsjaar loopt een onderzoek mee met de uitvoering van CoolSociety. In het onderzoek wordt met leerlingen, leraren en stagebieders het programma geëvalueerd zodat zeker in het begin het programma op onderdelen kan worden bijgestuurd. Daarnaast worden in het onderzoek de effecten van CoolSociety gemeten en bewaakt. Hiervoor is het belangrijk CoolSociety deelnemers ook in de jaren na hun deelname aan het programma te blijven volgen om zicht te krijgen op de vraag of zij al dan niet maatschappelijk actief blijven en of hun zelfvertrouwen blijvend versterkt is.

3.3 Organisatie van de uitvoering

Rol De Publieke Zaak

CoolSociety is een initiatief van De Publieke Zaak. De ontwikkeling van CoolSociety wordt aangestuurd en begeleid vanuit De Publieke Zaak. Daarnaast werkt De Publieke Zaak intensief samen met partners uit het bedrijfsleven, de wetenschap en het onderwijs. Het streven is en blijft het programma op basis van zoveel mogelijk vrijwillige inzet en met bestaande capaciteit (in scholen) te organiseren.

Uitvoering: netwerk van partners

CoolSociety doet geen dingen dubbel en neemt ook geen taken van anderen over. CoolSociety is geen aanbieder van stages, noch de exclusief uitvoerende partij van het programma. Integendeel, in de uitvoering betreft CoolSociety maatschappelijke organisaties en bedrijven die bewezen goed zijn in het uitvoeren van specifieke onderdelen van het programma. CoolSociety (De Publieke Zaak) draagt zorg voor het verbinden van betrokken partijen en het ontwikkelen van een samenhangend programma.

Voor de uitvoering van de pilot zijn tot nu toe contacten gelegd/ afspraken gemaakt met:

- scholen in Groningen, Delft en Rotterdam
- Qrius: delen van kennis over kenmerken jongeren anno nu en ondersteuning bij vormgeving programma in gesprek met vmbo leerlingen
- CPS: delen van kennis ten aanzien van het integreren van het programma in het curriculum op scholen
- Vosabb: verbinden van strategie en uitvoering ten aanzien van burgerschapsprogramma's in scholen
- 'Wij zijn fris' voor de organisatie van het eerste CoolSociety feest
- MVO Nederland voor het werven en selecteren van coaches
- Randstad Nederland voor het ontwikkelen van workshops over 'persoonlijke groei' en het trainen van coaches
- Fabrique voor het doorontwikkelen van de CoolSociety website en het multimedia concept⁵

⁵ Fabrique heeft in de afgelopen periode op basis van hun enthousiasme over het CoolSociety idee 'om niet' een website ontwikkeld: www.coolsociety.nl

Adviescommissie CoolSociety

De kennis en ervaring van alle bij de ontwikkeling en uitvoering betrokken partners brengen we op een aantal momenten tijdens de pilot bij elkaar. Op die manier organiseren we uitwisseling tussen alle partners en creëren we een extra evaluatie op het verloop van het programma. Daarnaast speelt de adviescommissie een belangrijke rol in het meedenken over de opschaling. De Publieke Zaak zal daarom elk van de partners vragen te participeren in de adviescommissie. Op verzoek en aansluitend op persoonlijke wensen kan die betrokkenheid ook in andere vormen worden vormgegeven.

3.4 Partner worden in CoolSociety?

Een actieve rol spelen in de uitvoering van CoolSociety biedt de kans een bijdrage te leveren aan de (talent)ontwikkeling van vmbo leerlingen. Een groep leerlingen die qua aantallen groot is en de kern vormt van het arbeidspotentieel van de toekomst. Nu investeren in extra ondersteuning in de ontwikkeling van deze kinderen, daarvan plukt de samenleving straks de vruchten. Want jongeren die weten wie ze zijn, wat ze kunnen en wat ze willen zijn gemotiveerd om hun bijdrage te leveren.

CoolSociety heeft veel verschillende soorten partners, die ieder op hun eigen manier en vanuit hun eigen expertise een bijdrage leveren. We zijn op zoek naar partners uit het bedrijfsleven die een bijdrage leveren in a) het financieel mogelijk maken van CoolSociety en b) de uitvoering van het programma. Bijdragen aan de uitvoering van het programma kan op verschillende manieren. Twee mogelijkheden zijn:

1. Coaches en rolmodellen

CoolSociety werkt met rolmodellen en coaches van buiten. Dat doen we vanuit de overtuiging dat het belangrijk is de jongeren te inspireren met mooie, bijzondere verhalen van buitenstaanders. Bedrijven die partner worden van CoolSociety krijgen de mogelijkheid hun werknemers in te zetten als rolmodel of coach. Hun verhalen en ervaringen zijn voor de leerlingen inspirerend, tegelijkertijd inspireert het werken met deze jongeren de coaches en rolmodellen (uw werknemers) ook. Het biedt werknemers de kans in een andere context hun vaardigheden in te zetten en jongeren te ondersteuning in hun ontwikkeling.

2. Maatschappelijke projecten als stage

De maatschappelijke stage is bedoeld om ervaring op te doen met vrijwilligerswerk. Dat kan bijeen not for profit organisatie en bij commerciële partijen (het bedrijfsleven). Maatschappelijke stages in het bedrijfsleven kan zolang het een project of activiteit met een maatschappelijk doel betreft. Juist in dit soort projecten schuilt een kans om jongeren op een andere manier kennis te laten maken met bedrijven. Op deze manier maken zij dus niet alleen in de beroepsoriënterende sfeer kennis met het bedrijfsleven, maar ook vanuit een maatschappelijke invalshoek.

3.5 Financiering

Voor de opstart en ontwikkeling van CoolSociety in de periode 2011 – 2014 (waarvan de eerste twee jaar als pilot) is een projectbegroting opgesteld. Hieronder een korte toelichting op de kosten, de inkomsten en de financieringsbehoefte. Afgesloten met de begroting.

Kosten

In pilotfase kent CoolSociety opstart- en ontwikkelkosten. Grote kostenposten zijn: de uitbouw van de website naar een digitale leeromgeving, de ontwikkeling van het lesmateriaal (inhoudelijk en materieel), het ontwikkelen van de workshops en het opzetten van een onderzoek naar de effecten van CoolSociety.

Inkomsten

Scholen ontvangen vanuit OCW een bijdrage van € 60, - per telleerling⁶, gedurende de eerste vier jaar van diens verblijf in het voortgezet onderwijs. In totaal ontvangt een school dus € 240, - per leerling voor de financiering van de maatschappelijke stage. Dat bedrag kan door scholen vrij worden besteed. CoolSociety rekent aan scholen een bijdrage per deelnemende leerling aan CoolSociety. In de eerste drie jaren loopt die bijdrage geleidelijk op naar een bedrag waarmee het programma zichzelf kan financieren.

Financieringsbehoefte

In de beginfase kost het programma door opstart en ontwikkelkosten meer geld dan in de latere jaren. Deze kosten verminderd met de inkomsten uit deelnemersbijdragen en de bijdrage vanuit De Publieke Zaak, leiden tot een aanvullende financieringsbehoefte voor de pilot over twee jaar van € 280.000, -.

Dekking

Net als in de uitvoering van het programma zoekt CoolSociety (De Publieke Zaak) ook voor de financiering van het programma naar een netwerk van partijen. Financiële partners worden gezocht in het bedrijfsleven en bij fondsen. Daarnaast is er de bijdrage vanuit De Publieke Zaak en natuurlijk de inkomsten vanuit de scholen.

⁶ Een telleerling is een leerling die op de teldatum (1 oktober van elk schooljaar) staat ingeschreven bij een school.

Bijlage I De maatschappelijke stage nader bekeken

Wat is het?

Met ingang van dit schooljaar is de maatschappelijke stage wettelijk verplicht voor alle leerlingen in het voortgezet onderwijs. Dat betekent dat elke leerling die vanaf 2011 – 2012 instroomt in het voortgezet onderwijs een maatschappelijke stage moet uitvoeren van ten minste 30 uur (verspreid over de totale schoolperiode). De stage is bedoeld om leerlingen kennis te laten maken met vrijwilligerswerk (bij een not – for profit organisatie of in een maatschappelijk project bij een commerciële organisatie) en ze ervaring te laten opdoen met vrijwillige inzet voor anderen. De stage is nadrukkelijk niet bedoeld als beroepsoriëntatie.

Wat betekent 30 uur voor het potentieel aan vrijwillige inzet?

De maatschappelijke stage is verplicht voor alle leerlingen in het voortgezet onderwijs. Ter illustratie: in 2010 zaten er ongeveer 830.000 leerlingen in het voortgezet onderwijs. Voor elk van deze leerlingen geldt dat deze gedurende zijn of haar schoolcarrière een maatschappelijke stage van 30 uur loopt. Dat betekent dat deze groep leerlingen in zes jaar tijd samen bijna 25 miljoen uur inzetbaar zijn voor een vorm van vrijwilligerswerk. In dagen (uitgaande van werkdagen van 8 uur) betekent dat ongeveer 3,1 miljoen dagen.

Wie zijn betrokken?

Bij de organisatie en uitvoering van maatschappelijk stages zijn, naast de leerlingen natuurlijk, verschillende partijen betrokken: scholen, gemeenten en stagebieders.

De uitvoering van de maatschappelijke stage valt onder de verantwoordelijkheid van de school. Dat betekent dat voorbereiding op, begeleiding tijdens en evaluatie van de stage vanuit de school geregeld moet worden. In overleg met de leerling bepalen scholen hoe de stage wordt ingevuld. Voor die invulling is het de bedoeling dat scholen contacten onderhouden met stagemakelaars (intern of extern) en stagebieders. Om invulling te kunnen geven aan deze verantwoordelijkheid krijgen scholen, via de lumpsum, aanvullende financiering. De organisatie en integratie van maatschappelijke stages in het onderwijs moet georganiseerd worden bovenop het al bestaande takenpakket.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het onderhouden en versterken van de infrastructuur van het lokale vrijwilligerswerk. Vanuit die verantwoordelijkheid hebben zij ook een rol ten aanzien van maatschappelijke stages. Namelijk het ontwikkelen of versterken van de makelaarsfunctie op lokaal niveau. Bijvoorbeeld door het opzetten van een website (verzameling van al het aanbod), het verzorgen van voorlichting en promotie of door het aanstellen van een medewerker als maatschappelijk stagemakelaar. Om die rol in het kader van de maatschappelijke stage goed te kunnen spelen krijgen gemeenten, via het gemeentefonds, aanvullende financiering⁷. Het geld dat gemeenten krijgen is niet geoormerkt.

⁷ Voor gemeenten is structureel 20 miljoen euro per jaar beschikbaar. De helft van het bedrag wordt naar rato van het aantal inwoners verdeeld over alle gemeenten. De andere helft

Stagebieders zijn bedrijven en maatschappelijke organisaties die maatschappelijke stageplaatsen aan leerlingen aanbieden. De stagebieder is verantwoordelijk voor het bieden van een veilige stageomgeving en zorgt voor begeleiding op de werkvloer.

Wat valt op in de uitvoering?

Sinds 2007 experimenteren scholen met de invoering van de maatschappelijke stage. De eerste ervaringen van leerlingen, scholen en stagebieders zijn positief. Leerlingen vinden het doorgaans leuk (achteraf gezien, vooraf weten ze eigenlijk niet wat hen te wachten staat), scholen zien de stage als een mogelijkheid om leerlingen met de 'buitenwereld' in contact te brengen en stagebieders maken op een leuke manier kennis met de vrijwilligers van de toekomst. Uit onderzoek⁸ en uit alle door De Publieke Zaak gevoerde gesprekken (zie bijlage I voor een lijst van partners bij de ontwikkeling) blijkt dat de effectiviteit van de stage kan worden vergroot wanneer meer en gericht aandacht wordt besteed aan de voorbereiding op, begeleiding bij en evaluatie van de stage. Scholen zijn hiervoor verantwoordelijk maar in de praktijk valt echter op dat scholen sterk gericht zijn op de uitvoering of - anders gezegd - het georganiseerd krijgen van de maatschappelijke stage. Tijdgebrek en onvoldoende houvast voor het integreren van de maatschappelijke stage in het curriculum lijken de belangrijkste oorzaken. Daar komt nog bij dat scholen vaak nog zoekende zijn naar de manier waarop zij invulling willen geven aan het begrip burgerschap (artikel 17 WVO). Gerichte aandacht voor de bredere betekenis en waarde van de maatschappelijke stage, vertaald in een specifiek programma van voorbereiding, begeleiding en evaluatie bij de maatschappelijke stage schiet er dus vaak bij in. Het is beslist geen onwil van scholen. Integendeel, scholen zien juist in de maatschappelijke stage een kans om aan burgerschap concreter invulling te geven. Helaas komt dit door tijdgebrek en onvoldoende praktische handvatten nog maar moeizaam van de grond.

wordt verdeeld op basis van de aanwezigheid van een hoofd- of nevenvestiging van een VO school in de gemeente. Het aantal leerlingen bepaalt de verdeelsleutel.

⁸ 'De praktijk leert, een uitgebreide tussentand na twee jaar maatschappelijke stage', professor Meijs, Erasmus Universiteit Rotterdam, 2010

Bijlage II Omschrijving programma

Deel I: Voorbereiding

Take out leerling: Het is belangrijk een bijdrage te leveren aan de samenleving!

Toelichting

De voorbereiding van leerlingen kent twee aspecten. Allereerst maken ze kennis met begrippen als burgerschap, samenleving en vrijwilligerswerk. Door de inzet van inspirerende rolmodellen die vertellen over eigen ervaringen en met behulp van actieve werkvormen die inzet en betrokkenheid van de leerlingen zelf vragen. De precieze vormen bepalen we in gesprek met vmbojongeren. Onze ervaringen met zelf ontwikkelde spellen als 'ik houd van de samenleving', een ganzenbordvariant onder de naam 'make a difference' en speeddaten over maatschappelijke thema's gebruiken we als basis. Vervolgens wordt in het programma aandacht besteed aan het ontdekken van individuele talenten en passies. Die vormen de basis waarmee leerlingen zelf op zoek gaan naar een voor hen passende stage. Ook worden die passies gebruikt bij het toewijzen van de coach die ze begeleidt bij de uitvoering van hun maatschappelijke stage. Voorbereiding betekent ook de organisatorische voorbereiding op school. Dat wil zeggen dat met alle betrokken partijen scholen, vrijwilligerscentrale en eventueel grote individuele stageaanbieders afspraken worden gemaakt. Wanneer bij de school of de gemeente een stagemakelaar actief is, wordt deze vanzelfsprekend actief betrokken.

Activiteiten CoolSociety

- Workshop 1: samenleving en burgerschap
- Workshop 2: mijn passies en talenten
- Inzet rolmodellen (in workshops en online)
- Online testen/ spellen voor ontdekken van passies en talenten

Deel II: Uitvoering

Take out leerling: Ik lever een bijdrage aan de samenleving die ik leuk vind en die bij me past!

Toelichting

In deze fase wordt de maatschappelijke stage feitelijk uitgevoerd. Die uitvoering kan in de praktijk per school/ leerling verschillend zijn: projectmatig gedurende een aangesloten periode (een week), een stage in dagdelen bij een aanbieder gedurende een langere periode of een aantal verschillende stages bij steeds wisselende aanbieders. De keuze voor de invulling van de uitvoering is aan de school. CoolSociety kan zich om elke uitvoeringsvorm organiseren. Wel geldt dat bij een projectmatige invulling of de uitvoering van maatschappelijke stages in vastomlijnde periode de individuele ervaring van een leerling beter ingezet kan worden voor de totale ervaring van een klas of leerjaar.

De uitvoering vindt plaats bij stagebieders. Op school wordt tijdens verschillende lesuren gesproken over ervaringen, voortgang etc. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering van de stage op een aantal momenten gesproken met de coach. Tijdens de uitvoering spreken de leerlingen ten minste een keer *face to face* met hun coach. Daarnaast kunnen gesprekken online gevoerd worden, via de digitale leeromgeving die het programma ondersteunt.

Activiteiten CoolSociety

- Workshop 3: vrijwilligerswerk in de praktijk
- Offline en online gesprekken met de coach
- Offline en online gesprekken met medeleerlingen
- Aansprekende stages online zichtbaar maken

Deel III: Borging

Take out leerling: Ik heb het verschil gemaakt!

Toelichting

In het borgen van de leerervaring zit de crux. Daarbij gaat het om verankering en erkenning van het geleerde. Verankering betekent dat leerlingen een verslag maken over hun stage, hierover een presentatie houden aan mede – leerlingen, stagebieders, ouders, coaches etc. En met elkaar in gesprek gaan over hun leerervaring. Op die manier wordt de kans op lange termijn verbondenheid, hun inzet voor de samenleving, veel groter. Erkenning gaat om bekendheid buiten de school van datgene de leerling gedaan heeft en het belang daarvan. Dat wordt gerealiseerd door een artikel in de regionale krant. Idealiter wordt dit artikel opgebouwd aan de hand van een interview met een leerling. Bijvoorbeeld degene die volgens zijn/ haar medeleerlingen de beste afsluitende presentatie heeft gehouden.

Ook onderdeel van de erkenning is het jaarlijkse CoolSociety feest. Dit vindt plaats op een vaste dag in het jaar (bijvoorbeeld tweede vrijdag in juni). Voor dit feest worden alle leerlingen die hebben meegedaan aan CoolSociety uitgenodigd. Tijdens het feest wordt een prijs uitgereikt voor de meest bijzondere stage en bijdrage van een leerling en komt een artiest optreden die door de deelnemende leerlingen zelf is gekozen.

Activiteiten CoolSociety

- Workshop 4: ik heb het verschil gemaakt
- Workshop 5: vrijwilliger van de toekomst?
- Vermelding in lokale krant
- Vermelding successen en verhalen op website CoolSociety, school en stagebieders
- CoolSociety feest

Bijlage III Partners betrokken bij ontwikkeling

CoolSociety wordt ontwikkeld in samenspraak met talrijke experts en partijen. Hieronder een lijst van partners met wie vanuit De Publieke Zaak in het afgelopen jaar gesproken is om de gedachtevorming rondom CoolSociety te vormen, aan te scherpen en te concretiseren.

Wetenschappers:

o.a. Lucas Meijs, hoogleraar vrijwilligerswerk EUR en René Bekkers, assistent professor filantropie VU

Kennisinstituten:

o.a. CPS, KPC, SLO, Movisie

Bonden en raden:

o.a. AOB, VNO onderwijs, VOS-ABB, Laks, Ouders & co, Nationale jeugdraad

Scholen:

o.a. schoolbesturen, schoolmanagers, docenten, stagecoördinatoren

Bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties:

o.a. MVO Nederland, potentiële stagebieders, ID&T, Wij zijn Fris, Google, Fabrique, Van Dijk Educatie, Randstad

Verwante initiatieven:

o.a. IMC weekendschool, Champs on Stage, JINC

Overheden:

Ministerie van OCW, VNG, Inspectie van het Onderwijs

Buitenlandse voorbeelden (ter inspiratie):

o.a. Giving Nation (UK), Service Learning (VS) en Community service (Canada)